

0035

การวิเคราะห์หลักสูตรและการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เกี่ยวกับการพยาบาลผู้สูงอายุ
ในหลักสูตรพยาบาลศาสตร์ ระดับปริญญาตรีและเทียบเท่า

นางสาวลินดา คล้ายปักนี้

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการพยาบาลศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2538

ISBN 974-631-254-5

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

I16724381

AN ANALYSIS OF CURRICULUM AND THE MANAGEMENT OF LEARNING EXPERIENCES
CONCERNING NURSING OF THE AGED IN BACHELOR DEGREE PROGRAM OF
NURSING SCIENCE AND EQUIVALENCE

Miss Linda Klaypugsri

A Thesis submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Nursing Science

Nursing Education Program

Graduate School

Chulalongkorn University

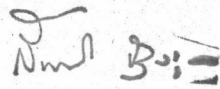
1995

ISBN 974-631-254-5

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การวิเคราะห์หลักสูตรและการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เกี่ยวกับการพยาบาลผู้สูงอายุ ในหลักสูตรพยาบาลศาสตร์ ระดับปริญญาตรีและเทียบเท่า

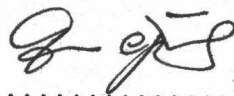
โดย นางสาวลินดา คล้ายปักชี
ภาควิชา พยาบาลศาสตร์ สาขาวิชา การพยาบาลศึกษา
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร.ประนอม โอทกานนท์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต

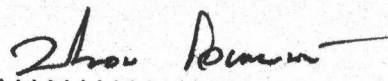

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.สันติ กงสุวรรณ)

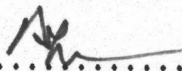
กรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.จินตนา ยูนิพันธุ์)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร.ประนอม โอทกานนท์)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ รำไพ สุขสวัสดิ์ ณ อยุธยา)

ลินดา คล้ายบั๊กซี่ : การวิเคราะห์หลักสูตรและการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เกี่ยวกับการพยาบาลผู้สูงอายุ ในหลักสูตรพยาบาลศาสตรระดับปริญญาตรีและเทียบเท่า (AN ANALYSIS OF CURRICULUM AND THE MANAGEMENT OF LEARNING EXPERIENCES CONCERNING NURSING OF THE AGED IN BACHELOR DEGREE PROGRAM OF NURSING SCIENCE AND EQUIVALENCE) อาจารย์ที่ปรึกษา : รองศาสตราจารย์ ดร.ประนอม โอทกานนท์, 210 หน้า. ISBN 974-631-254-5

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์หลักสูตรพยาบาลศาสตร วิเคราะห์และเปรียบเทียบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เกี่ยวกับกับการพยาบาลผู้สูงอายุของอาจารย์พยาบาล ตัวอย่างประชากรคือหลักสูตรพยาบาลศาสตร 19 หลักสูตรและอาจารย์พยาบาลผู้สอนการพยาบาลผู้สูงอายุ จำนวน 124 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบวิเคราะห์หลักสูตรและแบบสอบถามที่ผ่านการทดสอบความตรงและความเที่ยง

ผลการวิจัยพบว่า

1. หลักสูตรพยาบาลศาสตร

1.1 หลักสูตรที่ระบุข้อความในปรัชญาว่า บริการพยาบาล 4 มิติให้กับบุคคลทุกวัย และข้อความที่ว่าค้ำชูสมรรถนะของพยาบาลในการให้บริการบุคคลทุกเพศทุกวัย พบถึง 15 หลักสูตร ข้อความที่ระบุในวัตถุประสงค์ของหลักสูตรว่าใช้กระบวนการพยาบาลและหลักทฤษฎีในการให้การพยาบาลตามความต้องการของบุคคล พบถึง 15 หลักสูตร เช่นกัน

1.2 รายวิชาการพยาบาลผู้สูงอายุปรากฏชัดเจนในหลักสูตรพบจำนวน 18 หลักสูตร มีรายละเอียดดังนี้

- 1). ภาคทฤษฎี จักรรวมกับรายวิชาอื่น แต่ไม่ระบุหน่วยกิต พบ 14 หลักสูตร ภาคปฏิบัติจักรรวมกับรายวิชาอื่นไม่ระบุหน่วยกิต 15 หลักสูตร
- 2). วัตถุประสงค์รายวิชาที่ระบุข้อความว่า มีความรู้ ความเข้าใจ วางแผน และให้การพยาบาลผู้สูงอายุได้พบ 9 หลักสูตร
- 3). เนื้อหาวิชาระบุประเด็นปัญหาสุขภาพ พบ 15 หลักสูตร และระบุประเด็นการเปลี่ยนแปลงด้านร่างกาย จิตใจ สังคมของผู้สูงอายุ พบ 14 หลักสูตร
- 4). การจัดการเรียนการสอนโดยวิธีบรรยาย และฝึกประสบการณ์ พบ 13 หลักสูตร
- 5). การประเมินผลโดยวิธีการใช้แบบทดสอบ และการเขียนแผนการพยาบาล พบ 17 หลักสูตร

2. ค่าเฉลี่ยของคะแนนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เกี่ยวกับการพยาบาลผู้สูงอายุของอาจารย์ผู้สอนทั้งโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อจำแนกอาจารย์ผู้สอนตามการอบรมเกี่ยวกับการพยาบาลผู้สูงอายุ พบว่าอาจารย์ที่ไม่ได้รับการอบรมมีคะแนนเฉลี่ยใน 8 เรื่อง สูงกว่าอาจารย์ที่ได้รับการอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ภาควิชาพยาบาลศาสตร
สาขาวิชาการพยาบาลศึกษา
ปีการศึกษา 2537

ลายมือชื่อนิติดี
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

C586051 : MAJOR NURSING EDUCATION

KEYWORD: CURRICULUM / MANAGEMENT OF LEARNING EXPERIENCES / NURSING OF THE AGED

LINDA KLAYPUGSRI : AN ANALYSIS OF CURRICULUM AND THE MANAGEMENT OF LEARNING EXPERIENCES CONCERNING NURSING OF THE AGED IN BACHELOR DEGREE PROGRAM OF NURSING SCIENCE AND EQUIVALENCE. THESIS ADVISOR : ASSO. PROF. PRANOM OTHAGANONT, Ed.D. 210 pp. ISBN 974-631-254-5

The purposes of this study were to analyse nursing science curriculum and to analyse and compare the management of learning experiences concerning nursing of the aged. The samples consisted of 19 nursing science curriculums, and 124 nurse instructors. The research instruments were check list and questionnaire which were tested for validity and reliability.

The major findings.

1. Nursing science curriculum

1.1 The samples of 15 nursing science curriculum stated their philosophy as rendering 4 dimension of nursing services for all person, and being competent in giving nursing service for all person. There were also 15 nursing science curriculum stated their objectives as the utilization of nursing process.

1.2 The samples of 18 nursing science curriculums contained nursing the aged subject. The finding revealed that.

1). The theory part was combining with the other subject and did not mention amount of credit was found in 14 curriculums, the practice part included in the other subjects was found in 15 curriculums.

2). The samples of 9 curriculums stated their subject objective in term of knowledge, planning, and nursing of the elderly person.

3). The samples of 15 curriculums stated the subject content as health problem, and 14 curriculums concern of physical, mental, and social change.

4). The learning activity which was found most, 13 curriculums, were lecture and clinical practice.

5). The mode of evaluation which was found most, 17 curriculums, were paper test and writing nursing care plan.

2. The management of learning experiences concerning nursing of the aged of nurse instructors, in overall and in each aspect, were in moderate level. There were statistical significant difference at the .05 level of the management of learning experiences of nurse instructors as classified by their training of nursing the aged in 8 items. The untrained instructors had mean score more than trained instructors.

ภาควิชา.....พยาบาลศาสตร์

สาขาวิชา.....การพยาบาลศึกษา

ปีการศึกษา.....2537

ลายมือชื่อนิสิต.....Linda Klaypugsri

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....Pranom Othaganont

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ โดยได้รับความกรุณาอย่างดียิ่งจาก รองศาสตราจารย์ ดร.ประนอม โอทกานนท์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งได้เสียสละเวลาอันมีค่าของท่านในการชี้แนะ แก้ไขข้อบกพร่อง รวมทั้งให้กำลังใจมาตลอด ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของท่านเป็นที่สุด และขอกราบขอบพระคุณท่าน มา ณ โอกาสนี้ ขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.จินตนา ยูนิพันธุ์ ประธานสอบวิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์รำไพ สุขสวัสดิ์ ณ อยุธากรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ได้กรุณาให้คำแนะนำเกี่ยวกับการแก้ไขปรับปรุง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ขอขอบพระคุณคณบดีและผู้อำนวยการของสถาบันการศึกษาพยาบาลทุกแห่งที่กรุณาให้ความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูลแก่ผู้วิจัย ตลอดจนอาจารย์พยาบาลที่ให้ความร่วมมือในการวิจัยอย่างดี และขอขอบคุณบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยที่ให้เงินทุนสนับสนุนการวิจัยในครั้งนี้

ขอขอบคุณ อาจารย์เบญจพร แก้วมีศรี คุณวราพร พลอยประเสริฐ คุณปรียธิดา เชิดชูเกียรติสกุล เพื่อนร่วมรุ่นทุก ๆ คน รวมทั้งพี่ ๆ น้อง ๆ ร่วมคณะ เจ้าหน้าที่คณะพยาบาลศาสตร์ทุกท่าน ที่เป็นกำลังใจและช่วยเหลือผู้วิจัยมาตลอด และขอขอบคุณคุณเจริยา รุ่งวิทยนันท์ ที่ช่วยพิมพ์วิทยานิพนธ์ฉบับนี้

ขอรำลึกถึงพระคุณของคุณพ่อ คุณแม่ ผู้ซึ่งให้โอกาสและสนับสนุนการศึกษาแก่ผู้วิจัยตลอดมา ขอขอบพระคุณ อาจารย์สุวิทย์ อาจารย์โสภิตา ศรีสุทธิโรจน์ คุณอัญชลี คล้ายปักซี่ น้อง ๆ และหลาน ที่เป็นกำลังใจและให้การสนับสนุนเงินทุนเพื่อการศึกษาแก่ผู้วิจัยเสมอมา

ลินดา คล้ายปักซี่

สารบัญ

		หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....		ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....		จ
กิตติกรรมประกาศ.....		ฉ
สารบัญ.....		ช
สารบัญตาราง.....		ฅ
บทที่		
1	บทนำ.....	1
	ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
	วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	5
	ปัญหาการวิจัย.....	6
	แนวเหตุผลและสมมติฐานการวิจัย.....	6
	ขอบเขตการวิจัย.....	7
	คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	8
	ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย.....	9
2	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	11
	แนวคิดเกี่ยวกับหลักสูตร.....	11
	ความหมายของหลักสูตร.....	11
	การพัฒนาหลักสูตร.....	13
	การวิเคราะห์หลักสูตร.....	15
	องค์ประกอบของหลักสูตร.....	19

สารบัญ (ต่อ)

บทที่		หน้า
2	แนวคิดเกี่ยวกับการพยาบาลผู้สูงอายุ.....	35
	ทฤษฎีการสูงอายุ.....	37
	การเปลี่ยนแปลงในวัยสูงอายุ.....	43
	ปัญหาสุขภาพด้านต่าง ๆ ที่พบในผู้สูงอายุ.....	48
	การพยาบาลผู้สูงอายุ.....	52
	แนวคิดการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เกี่ยวกับการพยาบาลผู้สูงอายุ..	57
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	64
3	วิธีการดำเนินการวิจัย.....	70
	ประชากรและตัวอย่างประชากร.....	70
	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	79
	การหาคุณภาพของเครื่องมือ.....	81
	การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	82
	การวิเคราะห์ข้อมูล.....	83
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	85
5	สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	131
	สรุปผลการวิจัย.....	132
	อภิปรายผลการวิจัย.....	138
	ข้อเสนอแนะ.....	149
	รายการอ้างอิง.....	151
	ภาคผนวก.....	164
	ภาคผนวก ก รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ.....	165
	ภาคผนวก ข สถิติที่ใช้ในการวิจัย.....	167
	ภาคผนวก ค เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	170
	ประวัติผู้วิจัย.....	199

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	รายชื่อสถาบันการศึกษาพยาบาลและเอกสารหลักสูตรพยาบาลศาสตร์ ระดับปริญญาตรีและเทียบเท่า ในแต่ละสังกัด.....	72
2	จำนวนประชากรและตัวอย่างประชากรอาจารย์พยาบาลผู้สอนการพยาบาล ผู้สูงอายุ จำแนกตามสถาบันการศึกษาพยาบาลแต่ละสังกัด.....	74
3	จำนวนและร้อยละของแบบสอบถามที่ส่งไปและได้รับคืนมา จำแนกตามสถาบัน การศึกษา.....	77
4	จำนวนและร้อยละของข้อความที่เกี่ยวกับการพยาบาลผู้สูงอายุที่ปรากฏในปรัชญา ของหลักสูตรพยาบาลศาสตร์	87
5	จำนวนและร้อยละของข้อความที่เกี่ยวกับการพยาบาลผู้สูงอายุที่ปรากฏใน วัตถุประสงค์ของหลักสูตรพยาบาลศาสตร์.....	88
6	ชื่อวิชาและเนื้อหาการพยาบาลผู้สูงอายุที่ในหลักสูตรพยาบาลศาสตร์.....	89
7	จำนวนและร้อยละของข้อความที่เกี่ยวกับการพยาบาลผู้สูงอายุที่ปรากฏในรายวิชา การพยาบาลผู้สูงอายุ การพยาบาลผู้ใหญ่ การพยาบาลอายุรศาสตร์และศัลยศาสตร์ สุขภาพจิตและการพยาบาลจิตเวช จิตวิทยาพัฒนาการ ในหลักสูตรพยาบาลศาสตร์	90
8	จำนวนและร้อยละของหัวข้อเนื้อหาวิชาการพยาบาลผู้สูงอายุที่ปรากฏในรายวิชา การพยาบาลผู้สูงอายุ การพยาบาลผู้ใหญ่ การพยาบาลอายุรศาสตร์และศัลยศาสตร์ สุขภาพจิตและการพยาบาลจิตเวช จิตวิทยาพัฒนาการ ในหลักสูตรพยาบาลศาสตร์	92
9	จำนวนและร้อยละของกิจกรรมการเรียนการสอนการพยาบาลผู้สูงอายุ ที่ปรากฏ ในรายวิชาการพยาบาลผู้สูงอายุ การพยาบาลผู้ใหญ่ การพยาบาลอายุรศาสตร์ และศัลยศาสตร์ สุขภาพจิตและการพยาบาลจิตเวช จิตวิทยาพัฒนาการ ใน หลักสูตรพยาบาลศาสตร์	95
10	จำนวนและร้อยละของกิจกรรมการประเมินผลการเรียนการสอนการพยาบาล ผู้สูงอายุที่ปรากฏในรายวิชาการพยาบาลผู้สูงอายุ การพยาบาลผู้ใหญ่ การพยาบาลอายุรศาสตร์และศัลยศาสตร์ สุขภาพจิตและการพยาบาลจิตเวช จิตวิทยาพัฒนาการ ในหลักสูตรพยาบาลศาสตร์	98

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
11	จำนวนและร้อยละของอาจารย์พยาบาลผู้สอนการพยาบาลผู้สูงอายุ จำแนกตาม ประสบการณ์การสอนการพยาบาลผู้สูงอายุ และการได้รับการอบรมเกี่ยวกับ การพยาบาลผู้สูงอายุ.....	100
12	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ เกี่ยวกับการพยาบาลผู้สูงอายุ ของอาจารย์พยาบาลผู้สอนการพยาบาลผู้สูงอายุ โดยรวมและรายด้าน.....	101
13	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ เกี่ยวกับการพยาบาลผู้สูงอายุ ของอาจารย์พยาบาลผู้สอนการพยาบาลผู้สูงอายุ ด้านการวางแผน จำแนกเป็นรายข้อ.....	102
14	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ เกี่ยวกับการพยาบาลผู้สูงอายุของอาจารย์ผู้สอนการพยาบาลผู้สูงอายุ ด้านการ ดำเนินการ จำแนกเป็นรายข้อ	105
15	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ เกี่ยวกับการพยาบาลผู้สูงอายุของอาจารย์ผู้สอนการพยาบาลผู้สูงอายุ ด้านการ ประเมินผล จำแนกเป็นรายข้อ.....	108
16	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนรวม การจัดประสบการณ์การเรียนรู้เกี่ยวกับการพยาบาลผู้สูงอายุของอาจารย์พยาบาล ผู้สอนการพยาบาลผู้สูงอายุ จำแนกตามประสบการณ์การสอนการพยาบาลผู้สูงอายุ	111
17	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนน สภาพการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เกี่ยวกับการพยาบาลผู้สูงอายุ ของอาจารย์ พยาบาลผู้สอนการพยาบาลผู้สูงอายุ จำแนกตามการได้รับการอบรมเกี่ยวกับการ พยาบาลผู้สูงอายุ.....	112
18	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนสภาพ การจัดประสบการณ์การเรียนรู้เกี่ยวกับการพยาบาลผู้สูงอายุ ด้านการวางแผน จำแนกเป็นรายข้อ ของอาจารย์พยาบาลผู้สอน การพยาบาลผู้สูงอายุที่มีประสบการณ์ การสอนการพยาบาลผู้สูงอายุต่างกัน.....	113

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
19	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนสภาพ การจัดประสบการณ์การเรียนรู้เกี่ยวกับการพยาบาลผู้สูงอายุ ด้านการดำเนินการ จำแนกเป็นรายข้อ ของอาจารย์พยาบาลผู้สอนการพยาบาลผู้สูงอายุที่มีประสบการณ์ การสอนการพยาบาลผู้สูงอายุต่างกัน.....	116
20	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนสภาพ การจัดประสบการณ์การเรียนรู้เกี่ยวกับการพยาบาลผู้สูงอายุ ด้านการประเมินผล จำแนกเป็นรายข้อ ของอาจารย์พยาบาลผู้สอนการพยาบาลผู้สูงอายุที่มีประสบการณ์ การสอนการพยาบาลผู้สูงอายุต่างกัน.....	118
21	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนสภาพ การจัดประสบการณ์การเรียนรู้เกี่ยวกับการพยาบาลผู้สูงอายุ ด้านการวางแผน จำแนกเป็นรายข้อ ของอาจารย์พยาบาลผู้สอนการพยาบาลผู้สูงอายุที่เคยได้รับ และไม่เคยได้รับการอบรมเกี่ยวกับการพยาบาลผู้สูงอายุ.....	121
22	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนสภาพ การจัดประสบการณ์การเรียนรู้เกี่ยวกับการพยาบาลผู้สูงอายุ ด้านการดำเนินการ จำแนกเป็นรายข้อ ของอาจารย์พยาบาลผู้สอนการพยาบาลผู้สูงอายุที่เคยได้รับ และไม่เคยได้รับการอบรมเกี่ยวกับการพยาบาลผู้สูงอายุ	124
23	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนสภาพ การจัดประสบการณ์การเรียนรู้เกี่ยวกับการพยาบาลผู้สูงอายุ ด้านการประเมินผล การจำแนกเป็นรายข้อ ของอาจารย์พยาบาลผู้สอนการพยาบาลผู้สูงอายุที่เคยได้รับ และไม่เคยได้รับการอบรมเกี่ยวกับการพยาบาลผู้สูงอายุ	126
24	ข้อมูลข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนการพยาบาลผู้สูงอายุใน หลักสูตรพยาบาลศาสตร์.....	129